

im allgemeinen eine grosse Freude an der Farbe. Das Auge bedarf ihrer, wie es des Lichtes bedarf," etc.⁶ Sedert is de kunstopvatting zeer veranderd: de schilderkunst kreeg meer behoeften, eerst aan kleur, daarna aan licht, al had Goethe reeds opgemerkt: „Wenn sich der Künstler seinem Gefühl überlässt, so meldet sich etwas Farbigen gleich". Meent men, dat de natuur, de zichtbare, nog de beste inspireerende, stimuleerende kracht van de beeldende kunsten blijft, dan blijkt, dat de meest begaafde kunstenaar, om zijn aan de natuur ontleende motieven, zijn reacties zoo volledig mogelijk weer te geven, behoefte heeft aan de ook in de natuur voorkomende kleuren, in alle nuances. Doch een der moderne, hier tegenover staande opvattingen, die ook het kubisme steunde, dateert reeds van 1860, toen juist de tijden met meer kleur en meer licht aanbraken: „A mesure que la peinture s'élève, la couleur lui est moins nécessaire".⁷

Wat is men gaan verstaan onder „muzikale" beeldende kunst? Niet alleen kleurrijke, sterk gekleurde; immers ook in de muziek zou men kunnen spreken van minder gekleurde (sommige liturgische, oude, Rameau, Obrecht) en meer kleurige composities (Wagner, Berlioz). Doch de contemporaine kunsthistoricus Elie Faure bediende zich ook van een vergelijking met muziek bij de bespreking van de teekeningen van Ingres (dacht hij eraan door diens spreekwoordelijke viool of door het fijne portretje van Gounod?). Hij vergeleek deze met de muziek van drie door hem gewaardeerde componisten (Glück, Mozart, Beethoven) en schreef: „la musique est dans le trait". Hier werd zoowel de melodieuze lijn bedoeld als de ideëele: „Dessin, portrait, grand ou petit tableau, tout est mélodie linéaire qui suit la forme avec naïveté dans son ondulation continue, mais quand elle reçoit le choc de l'idée qu'elle lui suggère, elle enfle ou prolonge ou caresse ou retient cette ondulation pour en imposer le sens." Hier is — ondanks het groote verschil in techniek en expressie der beide meester-teekenaars — een overeenkomst met Eekman te noemen. Ook de om zijn vaste, zuivere teekeningen, om zijn beginsel: eerst een goede teekening bekende Ingres déformeerde, echter vermoedelijk minder opzettelijk (Faure wees op kropachtige halzen, zwakke voeten, scheeve handen etc.). Dus ook het werk van Eekman muzikaal, krachtens de teekening? Wie wel eens een atelier-les bij hem meemaakte, zal dezen gedisciplineerden werker in ieder geval niet van accidenteele misteekening verdenken, eerder van een domineeren zijner virtuositeit.

Geven muziek en kleuren — in hun schoonste toepassing — een primaire voldoening? (Bewering in genoemd artikel over Eekman in *Elsevier's Maandschrift*, 1934). Ook al weet thans bijna iedereen, dat door het gebruik van kleuren eerder een effect wordt bereikt⁸ dan door een matige teekening, men zal een kleurenfantasie van Odilon Redon